

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Volilno gibanje.

Nove kandidature.

V kmetijskih občinah Tržič-Kranj-Škofja Loka se je mej kmetijskimi volilci samimi začelo živahno gibanje zoper usiljenega kandidata dr. Brejca, ki je tako izvrsten katoličan, da je očitno zasramoval celo Najsvetejše s tem, da se ni odkril, ko se je peljal duhovnik s sveto popotnico mimo njega, kakor stori vsak liberalce, dasi kot pravnik dobro ve, da je tako vedenje ne samo dostojno, ampak se tudi kaznuje v smislu § 303. kazenskega zakona s hudim zaporom od jednega do šestih mesecev. To bo res lepo videti, kako bodo duhovniki silili kmete, naj volijo moža, ki je na tak način pokazal, kako zaničuje Najsvetejše!

Razumnejši kmetje imenovanega okraja delujejo na to, da bi se poleg deželnega glavarja g. Otona pl. Detele volil veleposestnik g. Henrik baron Lazzarini iz Smlednika, ki je uzoren kmetovalec in resničen prijatelj slovenskega kmetovalca.

Za mestni mandat Kočevje-Ribnica je nemška stranka določila kot kandidata odvetnika gosp. dr. viteza Schöppla v Ljubljani, kateri je kandidaturu tudi sprejel.

Tudi v ljubljanski okolici se je začelo živahno gibanje. S Povšetom so vsi zadovoljni, proti njemu ni nasprotstva, pač pa se upirajo kmetijski volilci kandidaturi dr. Žlindre in čuje se, da postavijo svojega kmetijskega kandidata. Imenuje se več imen. Seveda bo Šusteršič vsejedno zmagal, saj je prav mej volilci v ljubljanski okolici najmanj moštva in zavednosti. Šnops je to ljudstvo tako pokvaril, da nima nič ponosa. So sicer tu in tam spoštovanja vredni možje, a veliko jih ni, in še ti se ne ganejo, ker se boje duhovniškega obrekovanja in maščevanja.

S Krasa, 30. avgusta.

Kandidate za Notranjsko imamo. »Katoliško-narodna« (?) v Ljubljani je kar rekla kratko malo: Voliti imate Franceta Drobniča in Janeza Kreka — pa mirna Bosna. Janeza Kreka poznamo po Krasu toliko, da je duhovnik, da je bil nekaj časa državni poslanec pete skupine na Kranjskem. On bi bil tudi zadnjič rad državni poslanec, pa je dr. Žlindra rekel »ne«, pa ni bil. Njega so izvolili vsi duhovniki in tisti, ki ne znajo brati. Seve, »Slovenec« je potem začel vse »farbati«, da Janez Krek ne prevzame zato poslanstva, ker nima časa. To je pa res čudno, takrat ni imel časa, sedaj ga pa ima. Bežite no, kdo pa vam verjame! — Drug kandidat je Franc Drobnič. Od njega toliko vemo, da se piše za Drobniča, da je posestnik tam nekje na Blokah in da ima »žuljave roke« — to pa smo še le izvedeli iz »Slovenca«. To je vse! No sedaj naj ga pa volimo, kaj, ali nimate klerikalci boljšega moža na celem Notranjskem? Skoda, pa vpijete, da je vsa Kranjska vaša.

»Notranjsko - gospodarsko - politično društvo« pa je postavilo na svojem dobro obiskovanem shodu v Št. Petru — kjer smo bili pa kmetje med seboj zbrani, dva kandidata iz svoje srede: Ambrožiča in Arkota. Dá smo jo dobro pogodili, za to nam daje najboljšo poročstvo sama klerikalna stranka — čeravno sedaj pljuje ogenj in žveplo raz prižnice na ta dva poslance — svoj čas jih je pa hvalila

in jih še hvali kot moža — pred katerima »klobuk dol«. Vsak se še spominja, da je bil svoj čas g. Ambrožič »klerikalni« kandidat za kmetijsko družbo; toda mož je takrat kot poštenjak odločno odklonil to ponudbo, dobro vedoč, da se pošten kmet ne more pajdašiti z ljudmi — Šusteršič-Vencaj v Žitnik-kurat Ferjančičeve — »farbe« in pokazal jim je fige.

Drugi kandidat, g. Arko, je ravno tako pošten mož, ki je za kandidata kakor nalašč. Spričevalo nam zopet daje ravno klerikalna stranka. Ni dolgo od tega, kar ga je nadlegoval, pestil, rotit in prosil neki višji cerkveni dostojanstvenik, da naj sprejme njih »klerikalno« kandidaturu, ker si boljšega poslanca ne moremo želeli, no, če pa že tega noče, naj pa vsaj obljubi, da bo kandidiral za te deželno-zborske volitve kot »divjak«. Ako to stori — tako je povdarjal oni gospod, so mu zagotovljeni vsi klerikalni glasovi. Toda mož je odločno odvrnil, da ne gre v tisti mernik, kakor Žlindra. Neki odličen in strasten pristaš »klerikalne stranke,« — ki je več kakor kaplan — je pred par dnevi rekel: Boljšega moža si Notranjci niso mogli zbrati za kandidata, kakor je g. Arko. Poznam ga že dolgo let, mož je kakor rojen za poslanca, združuje v sebi vse vrline, ki ga delajo sposobnega, da zastopa kmeta v deželnem zboru — toda samo jedno veliko napako ima in ta je — ker **naš** neče biti...

Toraj, notranjski kmet, tu imaš spričevalo o poslancih, ki ti jih priporoča »Gospodarsko-politično društvo za Notranjsko«. Gospodoma Ambrožiču in Arkotu so dali ravno klerikalni veljaki najboljše spričevalo — in voli jih soglasno. Ne poslušaj pa takih oslarij, kakoršne je zadnjo nedeljo kvasil neki od Boga zaznamovani kaplanček, da stori oni, ki voli one poslanca, katerih ne priporočajo škof iz Ljubljane, večji greh, kakor ko bi storil največjo nečistost.

Kmetijska šola na Grmu.

Za strokovno vzgojo kmetijskih mladencev imamo na Kranjskem od l. 1886. deželni zavod na Grmu.

Prva kmetijska šola je bila na Slapu pri Vipavi. Ta šola je bila specialna, namenjena le za pouk v vinarstvu in sadjarstvu. A prenehala je po komaj 13letnem delovanju vsled rednega pomanjkanja učencev. Po njeni legi in uredbi je bil ta zavod preveč lokalnega pomena in zato ga tudi niso obiskovali drugi naši deželani.

Leta 1886. se je preselila ta šola na Grm in ustanovila tukaj z bolj obsežnim učnim programom, ki ni ugajal samo nam Dolenjcem, ampak tudi Notranjcem in Gorenjcem, če izznamemo za Gorenjce pouk iz vinogradništva.

V resnici se je tudi število učencev hitro pomnožilo, tako da lahko rečemo, da je šola na Grmu od svojega pričetka do današnjega dne dobro obiskovana.

Šola na Grmu se ima pa boriti z različnimi drugimi težkočami.

Ker se je po zadnjih deželnozbornskih razpravah veliko govorilo in tudi pisalo o tem zavodu in njega bodočnosti, zdi se nam potrebno, da povemo tudi mi svoje mnenje o tem zavodu in ga branimo pred neopravičenimi napadi.

* Imena so na razpolago.

Ko se je ustanovila šola na Grmu, uredila se je tukaj na dosti širši podlagi. V učni načrt so se sprejele vse kmetijske stroke, ki so važne za gospodarski napredek našh Dolenjcev. Število učnih predmetov je naraslo od 12 na 20. Pa tudi učna tvarina se je v posameznih predmetih razširila. Predmeti, ki so se na Slapu obravnavali le enciklopedično, upejljali so se na Grmu kot posebni učni predmeti. To velja posebno za živinorejo in mlekarstvo ter poljedelstvo, za katere stroke je dobila šola lepe učne pripomočke v obsežnem posestvu šolske kmetije.

Na Grmu se pa ni razširil samo strokovni pouk, ampak pomnožilo se je tudi delo v šolskem gospodarstvu. Obsežno posestvo, mnogovrstne in razširjene kulture na Grmu so najlepše kulture njive, močna živinoreja, vse to je naložilo strokovnim močem dosti več dela, kakor so ga imele na Slapu. Naraslo je pa tudi pisarniško delo tako, da ga ni primerjati z onim slapenske šole.

Nasproti vsem tem premenjenim razmeram in izdatno naraslemu šolskemu, gospodarskemu in pisarniškem delu, ki se vseh tega še od leta do leta množi, ostalo je vse drugo pri starem. Kakor prej na mali slapenski šoli, delujeta tudi tukaj še zmeraj samo dva strokovna učitelja, namreč vodja in pristav. Oba se pritožujeta, da imata samo s pisarno — ki je na Grmu baje pred vsem važna — in s teoretičnim poukom v šoli toliko posla, da ga komaj zmagujeta, in da jima ostaja zaradi tega premalo časa za praktični pouk učencev in sploh za praktično gospodarstvo.

Vprašamo tedaj, ali je to poklic strokovnih učiteljev na Grmu, da posedajo po cele dni v pisarni in izdelujejo račune, namesto da bi se ukvarjali s praktičnim poukom učencev? Ali je to namen takih zavodov?

Ko je svoječasnno, kmalo po ustanovitvi zavoda, nadzoroval šolo ministerialni svetnik vitez Lorenz, je opozarjal že takrat, da utegneta imeti strokovna učitelja preveč posla z gospodarstvom in šolo, in izrazil bojazen, da bo trpela ali šola ali pa gospodarstvo. Mož je imel dobre oči, a zgodilo se ni nič v tem pogledu, dasi je delo od leta do leta naraščalo.

Le pogledimo na druge take zavode, pogledimo njih uredbo, učne moči in primerjajmo njih delovanje z našim zavodom. Kmalu se prepričamo, da je delovanje našega zavoda primeroma bolj pomanjkljivo, in sicer jedino zaradi pomanjkanja potrebnih moči. Zavod na Grmu treba v tem oziru na vsak način popolniti. Nisem sicer tega mnenja, kakor je cenjeni Ant. Žnidaršič, ki zahteva samo za čebelorejo posebnega učitelja in vrh tega še posebnega praktičnega čebelarja — seveda tuja, ker je brez teh vsak napredek a priori izključen — ali resnica je, da se mora v tem oziru kaj storiti, da se glavne moči zavoda oproste preobilnega pisarniškega dela, in da se porabijo pred vsem za to, za kar je zavod ustanovljen.

Vodstvo zavoda se je ob svojem času potegovalo za to, da bi se namestil popolni učitelj za vinarstvo na zavodu, ki bi lahko pomagal tudi v šoli, a potegovalo se je brez uspeha. Pogajalo se je tudi za pridobitev kmetijsko kemičnega preskušališča, tedaj zavoda, kakršni se nahajajo po drugih deželah navadno pri kmetijskih

šolah in ki delujejo prav uspešno v družbi takih šol, a tudi tega zavoda se ni posrečilo dobiti.

Ako je že to velik nedostatek, da so strokovne moči zavoda preveč obložene z neplodnim pisarniškim delom, in da trpi zaradi tega praktični pouk učencev, je velik nedostatek tudi to, da deluje ta šola takorekoč samo interno.

Vse njeno delovanje na vnanjo stran obstoji le v tem, da oddaja vsako leto sadno drevje in trte, in da so se začeli v zadnjem času prirejati tudi tečaji za zeleno cepljenje, ki trajajo po jeden ali dva dni.

To je po našem mnenju vse premalo in nezadostno. Le pogledimo, kako delujejo drugi zavodi med ljudstvom, da postanejo popularni. Dvorni svetnik Mach, priznan in merodajen veščak na polju kmetijskega šolstva, je v svojem poročilu o 25letnem delovanju šole v Št. Mihele sam rekel, da je pripisati lepe uspehe ondnega zavoda v veliki meri popotnemu poučevanju ljudstva po učiteljih zavoda, kakor tudi razširjevanju kmetijske vede po kmetijskem listu in koledarju, katera je izdajala šola v Št. Mihele. Ta strokovnjak je hitro uvidel, da ne obstoji naloge kmetijskih šol samo v tem, da pošljejo vsako leto določeno število izšolanih učencev domu, ampak da treba delovati tudi med ljudstvom, da se pridobi tisto zaupanje, ki je neobhodno potrebno za dober obisk in ugodni razvoj takih zavodov.

Pri obstoječih odnosih na Grmu se šola žalibog ne more ponašati s svojim vnanjim delovanjem; njene strokovne moči so preveč uprežene na zavodu, in zato tudi na to stran ne vidimo tistega blagonosnega delovanja, kakor ga najdemo pri drugih takih zavodih. Pa še več! Na Grmu se je — da govorimo odkritosrčno — na to merečim težnjam posameznih učiteljskih močij delalo celo vsakovrstne ovire, in s tem zabranilo popolno poučevanje kmetijskih gospodarjev. Vrh tega se je odpravilo izdajanje letnih poročil, s katerimi je šola kolikor toliko obračala na-se potrebno pozornost.

Kar je po drugih zavodih tako rekoč eo ipso vpeljeno, to se smatra na našem zavodu za nepotrebno in brez pomena.

Ker ni mogoče pri sedanjem položaju delovati učiteljem zavoda med ljudstvom, bi bilo saj želeli, da delujejo v interesu zavoda kolikor mogoče druge strokovne moči, ki so nameščene v deželi in ki imajo po svojem poklicu lepo priliko in tudi dolžnost, pogajati se za napredek in koristi zavoda. Ali čuje se, da vladajo med našimi veščaki čudne razmere in da manjka tiste vzajemnosti, ki bi bila nujno potrebna za tako delovanje. To je žalostni pojav, katerega pa treba pibiti, da ga izve vsa javnost! Morda bo vendar kdaj konec neplodnemu, iz samega egoizma in zavisti izvirajočemu rovanju!

Šola na Grmu se pa nima bojevati samo z neugodnostimi, katere sem dosedaj navajal, ampak tudi z drugimi razmerami, ki so se že sem in tje omenjale in ki so vredne, da jih vnovič poudarjamo. Šola na Grmu ima za intenzivnejši praktični pouk v glavnih strokah zelo neugoden objekt. Njeni vinogradi so tako daleč od rok, da prihajajo

učenci tječaj le v času najnujnejših del, da bi moral biti ta učni pripomoček, ki je najvažnejši na zavodu, malone vsak dan pri rokah, zlasti v sedanjem času, ko je treba toliko dela po vinogradih.

Pa tudi za sadjarstvo je lega na Grmu zelo nepriročna, tako da ni treba nič slabše. In vendar sta vinarstvo in sadjarstvo glavni panogi na zavodu. Resnica je, to moramo vnovič poudarjati, da je posestvo na Grmu po svoji legi in sestavi veliko prikladnejše za splošno kmetijsko šolo. Njene najboljše kulture so njive in njeni najlepší objekti so hlevi in skednji, zato ima pa šola tudi temu primerne uspehe v teh panogah.

L. 1897. je bila anketa na Grmu, ki je ogledala kulture in se posvetovala o tem, kaj bi se dalo na korist zavoda predrugačiti. Sklenilo se je takrat, da se predstavijo nekatere vinske in sadne kulture in da se prenapredi učni načrt v prirodoslovnih in prirodoslovnih predmetih.

Zgodilo se je, kar se je dalo, a uspeha se ni doseglo. Zakaj ne? Rana se ni zacelila zaradi tega, ker se je premalo preiskala, premalo očistila in ker ni dobila primerne zdravila. Ko bi se bili v posvet poklicali učitelji zavoda, ki poznajo razmere na Grmu iz dolgoletne svoje izkušnje in ki poznajo tudi kmetijsko-šolski pouk v teoriji in praksi, bi se bilo utrdilo prave strune, ali členom ankete so bile dejanske razmere zavoda premalo znane. Kakor znano, se nista ankete udeležila niti vodja niti pristav in tudi zaslišana nista bila ne eden ne drugi.

Ker deluje šola na Grmu le navznotraj, se je začel v zadnjem času presojati uspeh šole seveda samo po učencih, ki prihajajo iz zavoda. Začelo se je očitati, da se učenci premalo kvalificirajo v praktični službi, da izgube veselje do svojega poklica in se obračajo k drugim stanovom, k dacarjem, financarjem, žandarmeriji itd.

Na to nezasluženo očitaje moramo sledeče odgovoriti: Kakor pri vseh drugih takih zavodih, zgodi se tudi pri našem, da stikajo nekateri učenci po drugih službah, a to so le gojenci, ki so prišli že s tem namenom v šolo, da si bodo pozneje kruh iskali po službah. Ako ga ne dobe pri kakem gospodarstvu, ali pa, ako izgube veselje do svojega poklica pozneje v službi in si poiščejo raje boljši kruh pri kakem drugem stanu, ali je to krivda zavoda? Dajte nam boljši material, pa bodo lepši uspehi! O tem pričajo razni učenci, ki delujejo na domačiji in v službah z najboljšim uspehom. Pretirana je tudi zahteva, da bi morale po dveh letih šolanju zapuščati zavod moči, ki so porabne za samostojne vrtnarje, opravnike itd., tedaj za službe, v katerih je treba že večletnih izkušenj in prakse, da jih človek povoljno opravlja. Izšolani mladenčiči so dobro porabni kot pomočniki pri gospodarstvu, za samostojne službe se morejo pa šele usposobiti po večletnem praktičnem delovanju.

Kar se lahko zahteva od takih učencev, je edino to, da se v praksi z veseljem poprimajo svojega poklica in da umevajo svojo nalogo, naj si bodo doma pri očetu ali pa v službi kakega posestnika.

Na to se pa na Grmu vpliva ves čas šolanja, kolikor je v danih razmerah sploh mogoče. Na to stran bi se dalo morda pa še kaj več doseči.

Po našem mnenju bi moral biti pouk v poletnem času še bolj praktičen kakor je sedaj, a ne v tem smislu, da bi se učenci izkoriščali le za praktična dela, ampak da bi se pouk v strokovnih predmetih ravnal po praktičnih delih, da bi bil tedaj kronološki in ali urejen po času dela, kakor imamo to po drugih izgledeh zavodih že upeljano. Na vsak način je treba, da je tudi teoretičen pouk v strokovnih predmetih v soglasju s prakso na šolskem posestvu in da z učencem razlože dan za dnevom vsa dela, ki se opravljajo v gospodarstvu, kajti nič ne upliva neugodnejše na teoretični pouk kakor če ni že na zavodu v soglasju s prakso. S takim šolanjem ostanejo učenci ves čas v tesni zvezi z vodstvom gospodarstva, se veliko bolj zanimajo za različna dela in delujejo v duhu z gospodarjem samim zasledujoč paznim

očesom in preudarkom vse njegove odredbe in njegova razpolaganja.

Samo ob sebi je umevno, da treba strokovnim učiteljem primerne vpliva na uredbi in na primerno izvršitev vseh tistih del, ki spadajo v njegovo stroko. To je na praktično-teoretičnih kmetijskih šolah *conditio sine qua non*. Strokovni učitelj na nižji kmetijski šoli mora biti učitelj v šolski sobi pa tudi zunaj v praksi, pri vseh tistih kulturah, ki spadajo v njegovo stroko. Za tako delovanje je treba pa dispozicij, ki se pripravljajo dan za dnevom s skupnim posvetovanjem strokovnih moči. Ako ni tega, trpita na zavodu praksa in teorija, ker se medsebojno ne podpirata, ampak izgubita vsako zvezo.

V zadnjem času se je začelo misliti na to, da bi se program zavoda reducirail, tako da bi nastala iz Grma zopet samo vinarska in sadjarska šola, kakor je bila nekdaj na Slapu.

Ne vemo, kaj je napeljalo nekatere prijatelje našega kmetijstva do te misli, ali to že sedaj lahko trdimo, da s tako preuredbo ne bodo odpravljeni neuspehi grmskega zavoda, ker ne tiči pravi vzrok njenih premajhnih uspehov v tem, da se peča tudi s poljedelstvom, živinorejo in mlekarstvom, ampak v tem, kar smo dosedaj napisali.

Nič nimamo proti temu, ako se reducira teoretični pouk na zavodu na korist praktičnemu, zlasti ako bi moralo ostati tudi v bodoče pri sedanjih močeh; da bi pa šola postala zopet specialna za vinarstvo in sadjarstvo za kar se najmanje kvalificira po svoji legi in sestavi posestva, proti temu se moramo pa odločno izjaviti, kajti prepričani smo, da bi se v tem slučaju obisk šole ravno tako znižal in da bi prišla šola v ravno tako neprijeten položaj, kakor je prišla šola na Slapu.

Dolenjska potrebuje zavoda, ki bo uvaževal vse njene potrebe in v katerem bo važno mesto odločeno ne samo vinarstvu, za katero se deluje sedaj že na vseh konceh in krajih, ampak tudi za živinorejo, poljedelstvo in sadjarstvo. Pomisliti moramo, da je del Dolenjske vinoroden in da je tudi po teh krajih premnogo kmetijskih posestev brez vinogradov. Velik del Dolenjske pa sploh ni vinoroden in navezan le na dohodke iz živinoreje in poljedelstva.

Zakaj bi tedaj reducirali sedanji program zavoda, zlasti ko je šolsko posestvo veliko bolj pripravno za pouk v živinoreji, mlekarstvu in poljedelstvu, kakor pa za vinarstvo in sadjarstvo in ko je Dolenjecem in veliki večini naših deželanov tega pouka nujno potreba?

Povedali smo svoje mnenje, da bodo vedeli zainteresirani, kako stoje razmere s šolo na Grmu. Šola potrebuje pomoči za uspešnejše delo. To je brez dvoma. A da se odpomore nedostatkom, treba, da si merodajni faktorji nekoliko bližje ogledajo funkcioniranje tega aparata. Kolikor nam je dosedaj znano, ni se dosedaj še nobeden potrudil, da bi bil nekoliko natančneje proučil razmere zavoda in zato se tudi ni še pričelo na pravi strani popravljati težkoč, s katerimi se ima zavod dosedaj bojevati. Storiimo vsak svojo dolžnost, in zavod bo izlaha uspeval!

V Ljubljani, 2. septembra.

Shod klerikov na Dunaju.

Na shodu avstrijskih kapelanov in župnikov se je pokazalo, da je nižja duhovščina nezadovoljna s svojim nečastnim razmerjem do višje duhovščine in do škofov, ker to razmerje — je dejal prof. Scheicher — ni evangelsko, nego se vede škofje, opatje, kanoniki, prošti itd. do nižje duhovščine tako, kakor se vede aristokrat do plebejskega sluga. Monsignore Scheicher je naravnost povedal, da nižja duhovščina ne ljubi višjih in da se rabijo besede »ljubezen«, »spoštovanje«, »udanost« le v čestitkah, pri napitnicah in prošnjah. Sicer pa je razmerje prav napeto. Tudi je nižja duhovščina z višjo nezadovoljna, ker se škofje vsiljujejo le aristokraciji in plutokraciji ter se dobričkajo le ministrom. Nižja duhovščina pa je demokratska in socialistična. Zato pa so se čule na tem shodu hude tožbe, da je nižja

duhovščina slabo plačana. Ali višja duhovščina ima zato prevelike plače. V Olovcu imajo kanoniki po 20.000 gld. na leto, torej ministrske plače. Nadškof Kohn pa dobiva na leto okoli 1 milijona dohodkov! Premore namreč več gradov in dvoje rezidenec. In koliko imajo razni opatje in škofje! Gotovo niso dohodki med duhovništvom pravično razdeljeni, saj imajo višji duhovniki v istini mnogo previsoke plače, ali tudi nižja duhovščina ima dostojne dohodke in ji ne primanjkuje najpotrebnejšega. Saj je znan pregovor: »Dominus vobiscum« ni še nikdar kruha stradal; »Et cum spiritu tuo« ga je pa že večkrat! Klic nižjega duhovništva po regulaciji plač je pač bolj demonstrativen — proti višji duhovščini; ima pa tudi namen, da zatara med ljudstvom tožbe glede premoženja »mrtve roke«. Vsekakor pa je ta shod klerikov na Dunaju zanimiv, ker kaže, da med duhovščino ni prostovoljne sloge in resnične navdušenosti za prvake, nego da vlada le še ostra disciplina.

Vojna v Južni Afriki.

Milner, eden glavnih izzivačev vojne, je dospel 27. avgusta v Kapstadt ter je dejal oficialnim osebam, ki so ga sprejele: »Bodočnost dežele leži v rokah naroda Južne Afrike«. Tako nesramno pač že dolgo ni lagal noben državnik, kajti narod sploh nima nobene besede in nobene vpliva. Bivši kancelar Kaplandije, Marriman piše: »Že davno sem se odvalil, čuditi se nad čem, ali dasi sem lažnjivosti vladnih krogov že navajen, me je zadelo kot strela, ko sem čital, da je Chamberlain izjavil, da se proti vojnemu stanju v Kaplandiji še nihče ni pritožil. Mislim, da sva Sauer in jaz storila to dovelj odločno. Vsi javni shodi so prepovedani in šele pred kratkim so postavili nekega poslanca blizu Kapstadta pred vojno sodišče, ker je zbral okoli sebe 50 ljudi. Nekega družega poslanca so pregnali, ker ni hotel vstopiti v vrste mestne straže. In kar je najhujše: parlament, v katerem se čuje glas naroda, je suspendiran proti vsem zakonom, in denar se izdaja, ne da bi bil v to privolil narod«. V kratkem menda proglasi angleška vlada obsedno stanje nad Kapstadtom in južnoafriškimi lukami, da si se trgovinska zbornica izrekla odločno proti temu. Ali razmere v Kaplandiji so za Angleže obupne. Okraj Fraserburg je spuntan in v njem je več burskih čet. Brzobjavne zveze so pretrgane. Vlada bo zaprla najodličnejše Afrikanderje. Botha in Lotter sta s svojima oddelkoma med Cradockom in Graaffreinetom, Scheepers je blizu Uniondaleja, Kruitinger, Malan in Vessels pa so zopet v Oranju. Baje se zaženo v kratkem burski oddelki na zahod Kaplandije, kjer mislijo delati Buri nekaj časa Angležem težave. General Methuen je več tednov operiral med Taungsom in Klerksdorpom ter dosegel tale vspeh: 13 ujetnikov, 23 oseb, ki so se udale same, 76 konj, 400 volov, 1840 krav, 16.550 ovac in koz, 1077 vreč žita, 64 mul in oslov ter 91 vozov in čiz. Ta vest dokazuje le, da imajo Buri vzlic vsemu še ogromno živil, in da je Methuen pač sramotno vodil svoje ljudi, če je tekom več tednov ujel le 13 Burov in semu je udalo le 23 oseb, starcev in žensk! Na ta način vojne še dolgo ne bo konec, zlasti pa ne sedaj, ko je začelo tudi med Afrikanderji in angleškimi kolonisti silno vreti. Vsi ti imajo namreč radi vojne ogromno škodo, zato so vojni sovražni in so se začeli puntati proti Angležem.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 2. septembra.

— **Osebnosti.** Provizorični glavni učitelj na ljubljanskem učiteljskišču, g. Milan Pajk, je imenovan profesorjem na ljubljanski realki. — Suplent v Ljubljani, g. Julij Krek, je imenovan profesorjem na gimnaziji v Novem mestu. — Profesor na učiteljskišču v Kopru, g. Josip Žilich pa je premeščen na realko v Gorici.

— **Shod klerikalnih dijakov** vrši se danes v Domžalah. Ker je shod tajen, radovedni smo, kaj reče k temu zlasti politična oblast. Za obilno udeležbo agitira zlasti neki visokošolec, »Danicar« Capuder, ki hodi od vasi do vasi, da bi zbobnal vse svoje ljudi skupaj. Nadejajo se kakih 20 do 25 udeležencev-dijakov.

Ker se bode razpravljalo tudi — čujte in strmite! — o »Slovenskem Narodu«, dobimo v par dneh obširno poročilo, katero tudi objavimo.

— **Samo latinsko in nemško, slovenskega nič.** Ta teden so v Gorici duhovne vaje v latinskem jeziku. Udeležuje se jih baje okoli 50 duhovnov. S ponedeljkom pa prično vaje v nemškem jeziku, h katerim vabijo duhovnike iz goriške, tržaške, poreške in krške škofije. Torej latinsko in nemško! Slovenskega nič!! Zakaj ne?! Kaj so taki sovražniki slovenskemu jeziku, da se niti duhovnih vaj ne upajo imeti v njem, marveč le v latinščini in nemščini?! — Čudno, prečudno, da ti ljudje govore, da se bore za slovenskega naroda neodvisnost, ko njegov jezik dosledno v cerkvi kakor drugje edino le taje! Kaj, taki ljudje naj nas zastopajo v deželni in državnem zboru?!

Električna cestna železnica.

Danes dopoldne se je vršil komisijonalni pregled električne železnice. V komisiji so bili: zastopnika c. kr. inspekcije državnih železnic nadinžener g. Karol Ballak in višji inšpektor g. Ivan Szczebanik, zastopnika dež. vlade deželnovalni tajnik g. pl. Detela in nadinžener gosp. Fran Pavlin, zastopnik poštne in brzobjavne uprave poštni inžener g. Gust. Stedry, zastopnik finančnega ravnateljstva, finč. komisar gosp. dr. Rudolf Sajovic, zastopniki mestne občine ljubljanske župan g. Hribar, stavbni svetnik g. Duffe in pol. svetnik g. Podgoršek, zastopnika ravnateljstva drž. železnic v Beljaku nadinžener g. Rudolf Croll ter inžener g. Oskar Englisch, zastopnika južne železnice nadinžener g. Albert Fraisse in inšpektor g. Anton Komovec, zastopnik dež. odbora deželni tajnik g. Fr. Uršič in obrtni nadzornik g. Jos. Karavashia. Komisija je začela ob 9. uri dopoldne pregledovanje proge in je dovršila ob pol 1. uri. Komisija je prevozila vse proge in si ogledala tudi priprave na magistratu. Pregled je izkazal, da je električna železnica v vsakem oziru popolnoma v redu izvršena. Določilo se je, da bo za poskušnje postajališče pod Trančo, ker se od tam vozovi na vse strani vidijo in določilo se je tudi, da se bodo vozovi električne železnice ustavljali pri mitnici na Dolenjski cesti. Protokol je bil popoldne podpisan, in se izroči elek. železnica najbrž že v petek prometu. Ko je komisija podpisala protokol, zbrali so se njeni člani na skupen obed. Zastopnik trvdke Siemens & Halske nadinžener g. Sopouschek je napil vsem uradnikom in korporacijam, ki so pripomogli k zgradbi električne železnice. V imenu teh uradov in korporacij se je zahvalil župan gospod Hribar ter napil trvdki Siemens & Halske. Vodja elek. železnice, inžener g. Mayer, je napil županu Hribarju kot prouzročitelju elektr. železnice. Župan g. Hribar se je zahvalil in napil nadinženerju g. Pavlinu kot referentu obč. sveta, gosp. Pavlin pa je napil prejšnjemu vodji trvdki Siemens & Halske, profesorju Hocheneggu.

— **Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko** ima v sredo, 4. t.m. ob 2. uri popoldne v magistratni dvorani javno sejo z naslednjim dnevnim redom: Čitanje zapisnika zadnje seje. Naznanila predsedstva. Poročila o vprašanju, če je kruh prištevat predmetom vsakdanjega užitka v smislu § 60., al. 2. obrt. reda in o dopustnosti prodaje kruha od kraja do kraja; o prošnji mestnega magistrata ljubljanskega za prispevek za tretjo obrtno pripravljalnico; o zborničnem prispevku za obrtno nadaljevalno šolo v Jesenicah; o zborničnem prispevku za obrtno nadaljevalno šolo na Bledu; o zborničnem računskem zaključku za leto 1900; o reviziji zborničnega volilnega reda; o podpori c. kr. tehnološkemu obrtnemu muzeju; o načrtu zakona o ustanovitvi stavbeniških zbornic.

— **Razkrinkani.** Iz Ptujja se nam piše: Ptujski Nemci pokazali so se nam vendar enkrat v pravi luči. Isti so nam vedno zatrjevali, da niso sovražniki Slovencev in da hočejo s slovenskim prebivalstvom v miru živeti. Njih glasilo »Štajer« se je kar topil v ljubezni ptujskih Nemcev do slovenskega kmeta ter povzdigoval v deveta nebesa ptujkega župana, znanega peka Orniga, češ da je on naj-

večji prijatelj Slovencev. Da je bilo vse to le hinavstvo, pokazala nam je zadnja seja ptujskega občinskega sveta z dne 28. avgusta t. l., v kateri se je soglasno sprejel predlog, da se obema katehetoma na mestnih ljudskih šolah renumeracija, ki se jima je dosedaj vedno redno izplačevala, odtegne in to le **edino radi tega, ker sta dotična kateheta pri zadnjem ljudskem štetju napovedala slovenski občevalni jezik!**

Mi se gotovo tukaj nočemo zavzemati za ptujsko duhovščino. Znano je, da je ista v narodnem oziru jako mlačna ter se pri zadnjih državnoborskih volitvah ni noben duhovnik udeležil volitev. Znano je, da mestni duhovniki ne zahajajo v nobeno slovensko družbo, in da niti udje čitalnice niso. Znano je, da je ptujski prošt bil dolgo časa naročnik »Štajerca«. Znano je pa tudi, da je prošt velik prijatelj ptujskih Nemcev, da zahaja mnogo v nemške družbe ter se povsod Nemcem prilizuje. Znano je, da se je prošt pri zadnjem ljudskem štetju dolgo časa obotavljal vpisati slovenski občevalni jezik in je storil to le radi tega, ker se je bal, da bi ga drugače slovenski listi napadali. On sam piše ptujskemu občinskemu zastopu o tej zadevi med drugim: Ako bi bil napovedal nemški občevalni jezik, bili bi me slovenski listi zopet napadali, kajti noben nemški list ne piše tako nesramno, kakor »Slovenski Narod«. Tak je torej ptujski prošt s svojo duhovščino, in mi pač nimamo nobenega vzroka, se za te gosposde zavzemati. Ali tukaj se gre za stvar, ne za osebe. Tukaj se gre za dejstvo, da je ptujsko mesto, v katerem prebiva skoraj polovica Slovencev, in katero živi skoraj izključno od Slovencev, odtegnilo dvema Slovencema, ki poučujeta pridno in vestno njih otroke renumeracijo le radi tega, ker dotična gosпода nista hotela zatajiti svojega materinega jezika! S tem se je ptujski obč. svet postavil na stališče najfanatičnejših in najzagrizenejših nemških radikalcev ter si snel sam krinko raz obraz. Dobro, da se poznamo, nasledki ne bodo izostali.

— **Umrli** je po kratki boleznii ustanovnik in načelnik požarne brambe, posestnik in trgovec v Dobu, Karol Detela. Pokojnik bil je občečisljan mož, kremenit značaj, ter vedno naprednega mišljenja. Bodi mu zemljica lahka.

— **Brzajavni uradi.** Povodom dne 12. septembra t. l. v kmetskih občinah na Kranjskem vršečih se volitev v deželni zbor imeli bodo vsi brzajavni uradi omenjene dežele istega dne polno dnevno službo.

— **V Kozjem** otvori se po prizadevanju vrlega načelnika krajnega šolskega sveta, gosp. Vertovška III. šolski razred. Kar imajo v mnogih manjših krajih našega okraja (v Št. Petru še celo več!), to smo vendar enkrat dosegli tudi v Kozjem in to vkljub vsemu nasprotovanju od strani klerikalnih mračnjakov. — Sedaj pa: g. g. učitelji naprednega mišljenja, pozor!! Kozje je v II. plač. razredu. Potegujte se za to mesto, da ne dobimo morda kakega farskega podreznika, kar tako silno želi naš — Jankovič!

— **Nepriстойno natolcevanje.** Sklicevaje se na § 19. tiskovnega za kona uljudno prosim v svojem imenu in kot pod ./. izkazan pooblaščenec gospoda Andreja Gassnerja v Tržiču, da popravite v svojem časniku z istimi črkami in na istem mestu časniški sestavek svojega lista z dne 19. avgusta 1904 šte. 188 pod nadpisom »nepriстойno natolcevanje« sledeče: ni res, da sva Andrej Gassner in jaz podpisani sovražnika gospoda Kamila Vetterja, posestnika na Pokluki, marveč je res, da sta si gospod Andrej Gassner in gospod Kamilo Vetter že od konca leta 1860 prijatelja in da jaz Vilibald Swoboda gospoda Vetterja samo po videžu poznavam, da nisem z njim nikdar osebno občeval in da toraj tudi od moje strani se ne more reči, da sem sovražnik imenovanega gospoda. S spoštovanjem udani Vilibald Swoboda, sedaj c. kr. notar v Šmarji pri Jelšah. — Op. ured.: Gospodoma Gassnerju in Swobodi postreženo lahko z imeni tistih gospodov,

napram katerim sta se oba v jako ostrih izrazih izrekla o g. Vetterju.

— **Gojenci vinarske in sadjarske šole v Kresu na Nižnjearavstrijem** napravijo, pod vodstvom svojega ravnatelja in še dveh učiteljev poučno potovanje v vinorodne kraje na Kranjskem, kjer ostanejo 4 dni. Izletniki, skupaj 33, dospejo 16. ali 23. septembra z Dunaja naravnost v Krško. Njihovo potovanje po Kranjskem se je določilo naslednje: Z vozmi iz Krškega naravnost v Gadovo peč; od tod po svetokriških slinovških in kostanjeviških vinogradih v Kostanjevico. Z vozmi naravnost v Belcerkev; po pregledovanju nakaterih zanimivih ondodnih, novih nasadov z vozmi naravnost v Novomesto. Tu pregledovanje Grmske šole, državnih, podružničnih in drugih nasadov v bližini Novegamesta in na Tržki Gori. — Iz Novegamesta z vlakom v Ljubljano. Tu pregledovanje deželnih trtnih nasadov in drevesnice c. kr. kmetijske družbe; potem ogledovanje mesta. — Iz Ljubljane z vlakom do Logatca; od tod z vozmi čez Podkraj, Vrhpolje, Vipavo in v Postojno. Na Slapu pregledovanje državnih in lepih grofa Lanthierija in drugih bližnjih nasadov; v St. Vidu pa ogledovanje podružnične subvencionirane trtnice. V Postojni ogledovanje postojinske jame. V vseh teh krajih je prav mnogo novih ameriških nasadov in med temi nekaj s posebno pridnostjo in s posebnim razumom oskrbovanih, kar napravi na gledalca prav prijeten utis, lastniku pa čast, ker to je očitno spričevalo njegove marljivosti in sposobnosti. Čim čednejši bodo nasadi, tem boljši utis poneso izletniki seboj. Eventuelna pojasnila daje potovalni učitelj.

— **Slovenjebistriško učiteljsko društvo** zboruje v četrtek, 5. septembra, ob 10. uri predpoldne v Črešnjevcu. Poleg običajnih točk dnevnega reda bodeti predavanji a) g. Špana: »Kako se meri pri učenjih utrujenosti?« b) g. Polanca: »Katere ovire motijo razvitek in napredek ljudskega šolstva sploh in učenec posebej?« — Volitev delegatov za »Lehrerbund« in zaupnika »Slovenskoštajerski zvezi«. Petje in godba. Vsak tovariš (-ica) blagovoli po dopisnici gosp. nadučitelju Polancu svojo udeležbo najmanj tri dni popred napovedati, da se zamore potrebno poskrbeti za telesno okrepčanje. Če utegne 5. septembra biti jako slabo vreme, potem je zborovanje 12. septembra istotam. Gostje dobro došli!

— **„Narodna čitalnica“ v Vipavi** priredi v svojih prostorih »pri Uršiču« v nedeljo dne 8. septembra veselico. Vspored: 1. Sattner: »Za dom med bojni grom«, moški zbor. 2. Juvanec: »Rožici«, moški zbor. 3. Murnik: »Napoleonov samovar«. Enodejanjka. 4. Silverster: »Zakaj bi jaz ne bil župan?«, samospev s spremljevanjem godbe na lok. 5. Ples. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Med posameznimi točkami in pri plesu svira septet mestne goriške godbe na lok. Vstopnina k veselici 60 vin., sedež 40 vin., k plesu 2 kroni. Ker je čisti dohodek namenjen za napravo novega čitalničnega odra, se radodarnosti ne stavijo meje.

— **Zopet nesreča, provzročena po topiču za streljanje proti toči.** 17letni Fran Uršič s Cola pri Vipavi je streljal te dni, ko je besnela nevihta, s topičem proti oblakom. Po prvem strelu je, ne da bi bil počakal, da se topič ohladi, takoj zopet nabil istega s smodnikom, kateri pa je takoj eksplodiral in ožgal fanta po obrazu, rokah in nogah tako, da je njegovo življenje v nevarnosti. Prinesli so ga v tržaško bolnišnico.

— **Živemu na pogreb prišli.** Te dni prigodil se je na studenški blaznici tragikomični dogodljaj, vreden, da se ga zabileži. V soboto prišli so mati, bratje, sestre in ostalo sorodstvo v zavodu internanega bolnika Franceta Šarca k vrtarju in zahtevali vstopa. Ta misleč, da je poset, pove ljudem, da se vrši vizita, in da je vhod dovoljen samo do 4. ure pop. Čudno se mu je seveda zdelo, da so vsi črno opravljeni in objokani, in pri nadaljnjem izpraševanju je tudi izvedel, da jim je sorodnik umrl. Vrtar seveda bolnikov ne pozna, in tudi ne ve vsikdar za vsakega mrtveca; pošlje torej po zavodnega pisarja, da razjasni zadevo. Ta pa misleč, da so pogrebci za žensko, katero so dan preje pokopali, veli ljudem, da so prepozno

prišli, češ, pogreb je bil včeraj. Novo začudenje — končno se je le dognalo, da se ne gre za žensko, ampak za moškega, ki je včeraj umrl. Pisar se je čudil, kako to, da ni nobenega novega mrliča protokoliranega, in da ni tudi noben zdravnikov podpisal mrličkih listov. Privede torej vse sorodstvo k oddelkom in poprašuje, kdaj da je France Šarc umrl in kdaj bo pogreb. Zopet novo začudenje, katero pa je »umrl« sin sam najjasnejše pregnal, veselo pozdravljajoč skozi okno svojo mater in sorodstvo. Mati je strmeče gledala v prikazen, in ni hotela verjeti lastnim očem, da še vidi sina živega, in s solzami je zatrjevala, da ji ni nič pri vsi revščini radi stroškov, katere je imela, samo da ji sin še živi, če tudi je bila žrtev rafinirani slepariji. V petek je prišel namreč k sv. Jakobu na Savi neznan človek, ter ji rekel, da prihaja iz blaznice, kjer se je ravnokar njen sin obesil, v soboto da bo pogreb, za katerega ima plačati 10 kron, in jih njemu izročiti. In res, ženica je verjela sleparju, šla celo na posodo po zahtevani petak, dala v domači cerkvi zvoniti in plačala za maše zadušnice. Veselih obrazov vračali so se smeje črno oblečeni pogrebci iz zavoda s pogreba »živega sorodnika« — najbolj vesela seveda mati. Slepak, ki je izvršil goljufijo, mora biti vsekakor dobro znan z odnošaji v zavodu, in mora tudi poznati bolnike. Sorodstvo ga je popisalo kot moža kakih 25 let starega temno oblečenega, srednje velikosti, brez brade in značilno velikim nosom.

— **Porotne obravnave.** Pred porotniki je stala danes Cecilija Mazovič, posestnika žena iz Kašlja, tožena radi poskušenege zavrattnega umora — svoje tašče. Ker je današnja razprava podala vse drugo gradivo nego preiskava, in so se tudi sorodne priče odpovedale izpovedbi, umaknil je državni pravdnik obtožbo in obtožena je bila oproščena.

— **Koncert meščanske godbe** bo pri lepem vremenu v četrtek zvečer na vrtu Hafnerjeve pivovarne na Sv. Petra cesti. Začetek ob pol 8. uri. Vstopnina 40 vin.

• **22 dni spala.** V bolnišnici v Carskeje selo se je nedavno zbudila Mai Pikaleu, ki je spala celih 22 dni. Spočetka je govorila s slabim glasom, a se je kmalu okrepila. Lačna ni bila, zahtevala je le kozarec vode. V par urah je bila že v popolnoma normalnem stanju. Mej spanjem je včasih prav dobro čula, kaj se godi okrog nje, a zbuditi se ni mogla. Zdravnik Pöhl meni, da ima Pikaleu zastrupljen organizem, a ne more dognati od kod prihaja ta bolezen.

• **Župnik — goljuf.** V Villati, v provinciji Novara, je pred kratkim izginil župnik Don Conti. Prebivalci so bili spočetka jako žalostni, kajti mislili so, da se je pripetila njih dobremu dušnemu pastirju kaka nesreča. Kmalu pa se je dokazalo, da je župnika nakrat zmanjkalo zato, ker je ogoljufal različne svoje župljane za večje in manjše svote; ponarejal je menjice in dolžna pisma ter je ogoljufal na ta način 40 ljudi.

• **S klobaso zastrupila.** V Florisdorfu je nedavno zbolela kuharica nekega gostilničarja, Marija Svoboda; začela je bljuvati in krč jo je lomil; kmalu je izgubila tudi zavest. Naslednjega dne je umrla, ne da bi se zopet zavedla. Zdravniki so izjavili, da je kuharica umrla vsled zastrupljenja, mislili so, da se je sama zastrupila. Toda v njenem žepu so našli košček klobase, ki je bila tako pokvarjena, da je imela v sebi strup. Obdukcija je tudi dokazala, da se je kuharica zastrupila s tem, ker je jedla pokvarjeno klobaso. Proti gostilničarju in drugim eventuelnim krivcem se bode seveda postopalo kazensko.

Književnost.

— **„Ljubljanski Zvon“.** Vsebinskega septembrskega zvezka: 1. A. Aškerc: Aloa cvete. Legenda. 2. Serafin: Žrtva. Povest. (Konec.) 3. Milan Marjanović: Noviji hrvatski pjesnici. (Konec.) 4. Stanko Stanič: Pogumna Anka. Pesem. 5. Ivan Prijatelj: Monolog pomladnjega večera. 6. V. S. Fedorov: Oh, bil sem pobožen nekdanj... Pesem. 7. Akil L. Volynskij: Ruska poezija. (Konec.) 8. † Aleksadrov: Že dan za gorami

se svita... Pesem. 9. Branko: Najlepši dar. Pesem. 10. A. Čehov: Labodnica (»Kallhas«). Dramatična študija. 11. E. K: Tendenčnost v Ibsenovih spisih. (Konec prih.) 12. A. Aškerc: Ljudska knjižnica. 13. Književne novosti: A. Aškerc: Ruska antologija v slovenskih prevodih. — A. A.: Knjige »Jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti. — I + r: Jurja Dalmatina Predgovor k bibliji iz l. 1584. — Prvi listi. — Dr. Fr. Ilešič: Anton Martin Slomšek kot pedagog. — I. Wester: Dve slovenski knjižici iz 18. stoletja. 14. Med revijami. Fr. Svetič: Pariška Nouvelle Revue. 15. Naše obnebe. Astronomski koledar za mesec september. 16. Splošni pregled. Šolska družba »sv. Cirila in Metoda«. — A. Aškerc: Šestdesetletnica švedskega pesnika grofa Karla Snoilskega. — A. A.: Sedemdesetletnica dra. Gustava Ipavca. — »Matica Hrvatska«. — † Nils Adolf Erik Nordenskjöld. — Starogrške izkopine v Efezu. — Električna poulična železnica v Ljubljani.

Telefonska in brzajavna poročila.

Črnomelj 2. septembra. Volilni shod g. Šetine v Starem trgu ob Kolpi, ki se je vršil 1. t. m. dopoludne v občinski pisarni, se je sijajno obnesel. Častno število volilcev starotrške, dolske, podgorske in radenske občine je pazljivo sledilo jasnemu razvijanju programa kandidatovega. Ker je gosp. Setina v tukajšnjem kraju že sicer star znanec, so mu radostno izjavili svoje polno zaupanje in soglasno obljubili oddati dne 12. t. m. zanj svoje glasove.

Dunaj 2. septembra. Bankir Moric Freund se je poskušil usmrtiti. Mesar Hehl je svojo ženo s sekiro ubil.

Praga 2. septembra. Shod zaupnih moč mladočeske stranke, ki določi kandidate in volilni oklic za deželnozbornske volitve, bo jutri.

Splet 2. septembra. Vsled dogodov v kolegiju sv. Jeronima v Rimu so se tu primerile velike, zoper Lahe naperjene demonstracije.

Solnograd 2. septembra. Nemški radikalci so včeraj tu razkrili Bismarckov doprni kip.

Rim 2. septembra. Ministrstvo je imenovalo višjega nadzornika Susco začasnim oskrbnikom kolegija sv. Jeronima. Lahi, ki so kolegij siloma zasedli, so ga na oskrbnikov poziv zapustili. Barski nadškof je suspendiral kanonika Vitića, ki se je pridružil Lahem.

Teheran 2. septembra. Vsled nastalega revolucionarnega gibanja je vlada razglasila obsedno stanje. Revolucionarna stranka dolži velikega vezirja, da je ves sever Perzije prodal Rusiji, in da ji hoče prodati tudi ves jug. Revolucionarno gibanje so brez dvoma provzročili angleški agentje.

Narodno gospodarstvo.

— **Mestna hranilnica ljubljanska.** Meseca avgusta 1901 uložilo je v mestno hranilnico ljubljansko 762 strank 626.234 K 12 h, 773 strank pa dvignilo 611.022 K 85 h.

— **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** V mesecu avgustu t. l. je bilo pri »Ljubljanski kreditni banki« vloženih na hranilne knjižice in na tekoči račun 601.727 K 16 h, dvignjenih pa 551.649 K 29 h. Stanje vlog koncem avgusta t. l. 2.447.162 K 40 h.

— **Mestna hranilnica v Kamniku.** V mesecu avgustu 1901 je 68 strank vložilo 31.824 K 88 k, 2 stranki vzdignili 80 K 96 h, 11 strankam se je izplačalo posojil 15.000 K, stanje vlog 82.909 K 86 h, denarni promet 60.548 K 85 h.

— **Mestna hranilnica v Radovljici.** V mesecu avgustu 1901 je 158 strank vložilo 64.024 K 77 h, 125 strank vzdignilo 21.280 K 40 h, 41 strankam se je izplačalo posojil 55.839 K, denarni promet 183.566 K 35 h.

Poslano.*

Z ozirom na notico v »Slovencu« šte. 199 se pozivlja »Slovenčevega« poročevalca o »razmerah v blaznici na Stučki«.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

dencu, da naj pride s pozitivnimi podatki o nespodobnem vedenju »podrejenih organov« v Slapih na dan, sicer se mora smatrati omenjena notica za podlo izmišljotino in nesramno obrekovanje.

Na Studencu, 2. sept. 1901.

Strežaji na Studencu.

„Henneberg-svila“

— le pristna, ako se naroča naravnost pri meni —
za bluze in obleke v črni, beli ali pisani barvi, od 65 kr. do 14 gl. 65 kr. meter. Vsakomur franko in s plačano carino dostavljena na dom. Vzorci se dopošiljajo takoj. Dvojna poštnina v Švico.

G. Henneberg (100—11)

Selden-Fabrikant (k. u. k. Hof.), Zürich.

Od brata Hrvata!

Čč. gg. Žnideršič & Valenčič
prva kranjska tovarna testenin
v Ilir. Bistrici.

Moja patriotska dužnost nalaga mi, da Vam izrazim podpuno priznanje vrhu pripisatelih mi makarona.

Isti su izvrstne kvalitete te nadnašaju u tome pogledu sve, koje sam dosele od raznih tvrdkah imao.

Osobito preporučam trgovcem Hrvatima „makarone“ gospode **Žnideršič & Valenčič u Ilirskoj Bistrici, Kranjska**, jer ista gospoda vjerni svom materinjom Slavenskom jeziku imaju napise na kartonima lih »Slavenski«, te stoga nije nam sada nužda uzimati kod stranaca koji nam šalju »makarone« sa napisom madjarskim, talijanskim i t. d.

Ovu moju izjavu možete, ako želite, v javnost dati.

Vladimir Goršetić

trgovac

Požega, Hrvatska.

(1727—4)

Meteorologično poročilo.

Vikina nad morjem 806.2 m. Srednji aračni tlak 736.0 mm.

August	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempera- tura v °C	Vetrovi	Nebo	Mjerna v 24 urah
31.	9. zvečer	736.9	15.8	sl. jug	jasno	0.0 mm.
1.	7. zjutraj	725.3	12.4	sl. ssvzh.	del. oblak.	0.0 mm.
2.	2. popol.	734.1	23.5	p. m. jzah.	skoro jas.	0.0 mm.
3.	9. zvečer	733.8	17.6	sl. jzahod	del. jasno	0.0 mm.
4.	7. zjutraj	734.3	15.2	sl. sever	dež	0.0 mm.
5.	2. popol.	733.3	23.1	sl. jug	sk. oblak.	0.0 mm.

Srednja temperatura sobote in nedelje 16.3°
in 17.8°, normale: 17.0° in 16.9°.

Dunajska borza

dne 2. avgusta 1900.

Skupni državni dolg v notah	98.80
Skupni državni dolg v srebru	98.50
Avstrijska zlata renta	118.25
Avstrijska krona renta 4%	95.55
Ogrska zlata renta 4%	118.65
Ogrska krona renta 4%	92.80
Avstro-ogrsko bančne delnice	1650 —
Kreditne delnice	630 —
London vista	239.22 1/2
Nemški državni bankovci za 100 mark.	117.05
20 mark	23.40
20 frankov	19.02
Italijanski bankovci	91.10
C. kr. cekini	11.31

Otvoritev mestne nižje realke v Idriji.

Vsprejemni izpiti za vstop v I. razred šolskega letá 1901/2 bodo dne 16. septembra, in se prične ob 8. uri dopoldne.

Učenci, ki želijo delati ta izpit, naj se v spremstvu svojih starišev ali njih namestnikov oglase dne 8. septembra med 8. in 12. uro pri ravnateljstvu ter s seboj prineso krstni list in obiskovalno spričevalo. Pristojbine ni nobene plačati kakor je tudi pouk brezplačen.

Vnanji učenci se k vsprejemnim izpitom lahko oglase tudi pismeno, ako pravočasno pošljejo gori navedeni listini.

V Idriji, dne 14. avgusta 1901.

(1848—2)

Ravnateljstvo mestne nižje realke.

Konkurenčni razpis.

Za zgradbo prizidka k župnišču na Jesenicah na Gorenjskem, za kateri so proračunjeni skupni stroški na 19.152 K 58 h, se razpisuje

ustna konkurenčna obravnava

na dan 8. septembra t. l. ob 4. uri popoldne.

pri podpisnem načelniku stavbenega odbora.

Načrti ter podrobni proračun leže na vpogled pri podpisnem. — Ponudniki morajo pred pričetkom obravnave položiti 5% no varščino proračunjene stavbene svote.

Jesenice, dne 30. avgusta 1901.

Anton Trevn

načelnik stavbenega odbora.

(1861—2)

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Noll.

Zveza hotelskih, gostinčarskih in
kavarnarskih uslužbencev na Avstrijskem
odsek za Ljubljano naznanja s tem vsem
članom žalostno vest, da je gospod

Ciril Zajec

markér

v starosti 17 let preminul.

Pogreb se vrši jutri v torek, dné
3. septembra, ob 4. uri popoldne iz Ko-
lodvorskih ulic št. 26 na pokopališče k
sv. Krištofu. (1869)

V Ljubljani, 2. septembra 1901.

Vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem naznanjamo žalostno vest, da
je naš ljubljani soprog, oziroma oče, sin,
brat in zet, blagorodni gospod

Karol Detela

trgovac in posestnik v Dobu, načelnik
dobovske požarne brambe l. t. d.

danes ob dveh zjutraj po kratki, hudi
bolezni v 41. letu svoje dobe, previden
s sv. zakramenti, mirno v Gospodu
zaspal.

Truplo dragrega pokojnika se bo v
torek, 3. t.m., ob eni popoldne v ljub-
ljanski bolnici blagoslovilo in prepeljalo
potem na pokopališče v Dob, kjer se ob
štirih popoldne položi k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v
več cerkvah. (1867)

V Dobu, 1 septembra 1901.

Adela Detela, soproga. — Marga-
reta Detela, mati. — Karl, Stan-
ko, Ivo, Vladimír, Bogdan, si-
novi. — Ignacij, Franc, Ivan,
bratje. — Marija, Terezija, sestri.
— Marbora Igič, tašča.

Guberjev vrelec

Najbolje učinkujoča železo-arsenasta voda
proti slabokrvnosti, ženskim boleznim, živčnim in
kožnim boleznim itd. — Dobiva se v vseh proda-
jalnicah mineralnih vod, lekarnah in drogerijah.

HENRIK MATTONI, Dunaj,
c. in kr. avstr. dvorni in komorni založnik.

Franc Stupica

v Ljubljani

Marije Terezije cesta
priporoča

prava španska vina.

Znamka Montana Luque & Co.

Malaga.

(1814—2)

Pisarniški pomočnik

bivši večletni samostojni delavec v raznih
notarskih pisarnah, z zemljknižnim in
pisarniškim izpitom, išče službe soli-
citarja pri notarju ali odvetniku. Več
je tudi italijanščine. Vstopi lahko takoj.
Naslov pove upravništvo »Slov. Nar.«
(1868—1)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane j.r. kol. Proga čez
Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž,
Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo,
Ljubno; čez Selsthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-
Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj čez Amstetten. —
Ob 7. uri 5 m s jutraj osonni vlak v Trbiž, Pon-
tabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno,
Dunaj; čez Selsthal v Solnograd, Inomost, čez
Klein-Reifling v Linc, Budejevice, Plzen, Mari-
jine vari, Heb, Francove vari, Karlove vari, Prago,
Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m
dopolodne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak,
Celovec, Ljubno, Selsthal, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m
popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, od 15.
junija do 15. septembra v Pontabel, Celovec, Fran-
zensfeste, Monakovo, Ljubno; čez Selsthal v Solno-
grad, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc,
Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr,
Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove
vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, na Dunaj čez Am-
stetten. Ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 m
popoldne v Podnart-Kropo. Ob 10. uri po noči osonni
vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Mona-
kovo. — Proga v Novomesto in v Kočevje. Osonni
vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto-
Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne
istotako, ob 6. uri 55 m zvečer v Novomesto, Ko-
čevje. — Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga
iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m s jutraj osonni vlak
Dunaja čez Amstetten, iz Monakova, Inomosta, Fran-
zensfeste, Solnograda, Linca, Steyra, Aussee, Ljubna,
Celovca, Beljaka. Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak
iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m popoldne osonni vlak
s Dunaja čez Amstetten, iz Lipska, Karlovih varov,
Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda,
Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Ino-
mosta, Zella ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubna, Ce-
lovca, Št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 38 m po-
poldne osonni vlak s Dunaja, iz Ljubna, Selsthal,
Beljaka, Celovca, Monakova, Inomosta, Franzensfeste,
Pontabla. Ob nedeljah in praznikih ob 8. uri 38 m
zvečer v Podnart-Kropo. — Ob 8. uri 51 m
zvečer osonni vlak s Dunaja, iz Lipskega, Prage,
Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih
varov, Plznja, Budejevic, Linca, Ljubna, Beljaka,
Celovca, Pontabla. — Proga iz Novega mesta in
Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri in 44 m zjutraj,
iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popo-
ludne iz Straže Toplic, Novega mesta, Kočevja in ob
8. uri 48 m zvečer, istotako. — Odhod iz Ljub-
ljane drž. kol. v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7.
uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6.
uri 50 m in ob 10. uri 25 m zvečer, poslednji vlak
le ob nedeljah in praznikih. — Prihod v Lju-
bljano drž. kol. iz Kamnika. Mešani vlaki: Ob
6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m popoldne, ob
6. uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak
le ob nedeljah in praznikih. (1893)

L. Luserjev oblič za turiste.

Priznana najboljša sredstvo proti kurjim oče-
som, žuljem itd. itd.

Glavna zaloga:
L. Schwenk-ova lekarna
Dunaj-Meidling.
Zahte- Luser-jev oblič
vajte za turiste
po 60 kr.
Dobiva se v vseh lekarnah.
V Ljubljani: M. Mardetschlager,
J. Mayr, G. Piccoli. V Kranju:
K. Savnik. (627—23)

Prodaja zemljišča.

Pri okrajnem sodišču v Ljubljani se boče vršila

dne 11. septembra 1901

(1638—3)

ob 10. uri dopoldne prodaja zemljišča pod vlož. št. 59 kat.
občine Spodnja Šiška, ki obstoji iz 8 njiv, 2 travnikov in 1 pašnika.
Parcele leže v Spodnji Šiški med državno cesto in železnico in so
pripravna za stavbišča.

Cenična vrednost znaša 12.600 K in najmanjši ponudek 8400 K.

Natančneje se poizve pri okrajnem sodišču v Ljubljani (oddelek V).

Št. 29287.

(1835—3)

Razglas.

V smislu § 6. zakona z dne 23. maja 1873. l. (št. 121 drž. zak.) se daje na
znanje, da bo razgrnjen

prvotni imenik porotnikov za leto 1902,

od četrta 29. dne avgusta do petka dne 6. septembra t. l. v
magistratnem ekspeditu na vpogled, ter da ga v tem času vsakdo
lahko pregleda in naznani proti njegovi sestavi svoj ugovor.

Porotniškega posla so po § 4. omenjenega zakona oproščeni:

1. tisti, ki so že prestopili 60. leto svoje dobe, za vedno;
2. udje deželnih zborov, državnega zbora in delegacij za čas zborovanja.
3. osebe, ki niso v dejanski službi, pa so podvržene vojni dolžnosti, za ta čas,
ko so poklicane k vojaški službi;
4. osebe v službi cesarskega dvora, javni profesorji in učitelji, zdravniki in rano-
celniki in tako tudi lekarnarji, ako uradni ali občinski načelnik zanje potrdi, da jih
ni mogoče utrpeti za sledeče leto.
5. vsak, kdor je prejetemu poklicu v enem porotniškem razdobji kot glavni ali
namestni porotnik zadostil, do konca prvega prihodnjega koledarskega leta.

Mestni magistrat v Ljubljani

dne 26. avgusta 1901.

2 Wertheimska ključa

izgubljena od sobote do nedelje.

Kdor ju najde, prosi se, naj ju proti
nagradi odda pri trvdki H. Kenda,
Glavni trg št. 17. (1868—1)

2 dijaka

iz dobre hiše sprejmeta se v sta-
novanje in hrano. (1865—1)

Naslov pove upravništvo »Slov. Nar.«.

Dobro ohranjen (1860—2)

biljard

prodaja se po nizki ceni.

Več se izve: Stari trg šte. 18.

Spreten (1870—1)

trgovski pomočnik

čez 24 let star, sprejme se takoj pri trvdki

J. Perdan v Ljubljani.

Špecialna trgovina za kavo

Edmund Kavčič

v Ljubljani, Prešernove ulice, nasproti pošte

priporoča

kavo Santos dobrega ukusa po gl. 1.— kilo

„ Neigherry aromatično-
krepkega okusa „ 1.40 „

„ Pirady najfinejšega okusa „ 1.60 „

Poštne poslatve po 5 kil franko.

Vsakovrstno špecialijsko blago v najboljši

kakovosti. (12-161)

Glavna zaloga J. Klauer-jevega „Triglava“.

Mizar ska zadruga

v Sent Vidu pri Ljubljani

se priporoča slav-
nemu občinstvu v
naročitev

raznovrstne

temne in likane

sobne

oprave

iz suhega lesa, so-
lidno izgotovljene po
lastnih in predlože-
nih vzorcih.

V prav obilno naročitev se priporoča

Josip Arhar

(502—28)

načelnik.

